לך אמור לכצלאל עשה משכן ארון

אשכחן שלוה הקדוש ברוך הוא

לעשות משכן תחלה הרי בפרשת

תרומה כתיב ארון תחלה. ויש

לומר דבפרשת כי תשא כתיב את

אהל מועד ואת הארון לעדות:

ובלים. ואם תאמר היכא

יו א טוש"ע או"ח סימן לח סעיף ה: יח ב טוש"ע או"ח סי' רא

תורה אור השלם ו. תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁבָה מַחֲלָה לַב וְעֵץ חַיִּים תַּאֲנָה ְבָאָה:

2. המזבח עץ שלוש אמות הַמּוְבַּהַ עֵּץ שְׁלוּשׁ אָמּוֹת גְּבַהַ וְאָרְכּוֹ שְׁתָּיִם אַמּוֹת וְמִקְצְעוֹתְיוֹ לוֹ וְאָרְכּוֹ הַשְּלְחָן אֲשֶׁר לְפְנֵי יְיֵ: יחזקאל מא כב יחזקאל מא כב

3. לאַהַבָּה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיףְ לְשֶׁבֶּת עַל הָאֶדְמָה בּוֹ בִּי הוא חַיֶּיךְ וְאֶרֶךְ יְמֶיךְ לְשֶׁבֶת עַל הָאֲדְמָה אֲשֶׁר נשבע יי לאבתיך לאברהם ליצחק וליעקב . דברים ל כ להם:

ייטה. 4. וַאֲבֶרֶכָה מְבָּ וֹמְקַלֶּלְּךְּ אָאֹר וְנִבְּרְכ בֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֵדָמָה:

בואסון בי. 5. פַּלְגֵי מַיִּם לֶב מֶלֶךְ בְּיַד יָיָ עַל בָּל אֲשֶׁר יַחְפּץ יַטֶּנּוּ: משלי כא א

משריכא א 6. אֶרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךְ הַרֵשׁ אֹתָהּ הָּמִיד עֵינֵי יְיָּ אלהיר בה מרשית השנה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה:

נִי: ישעיהו לח טז וָאֱלִישָׁע דִּבֶּר אֶל והחיני: אַל הָאָרֵץ שַׁבַע שַׁנִים:

9. וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶּם מִכּּל טָמְאוֹתֵיכֶם וְקָרָאתִי אֶל הַדְּגָן וְהִרְבַּיתִי אֹתוֹ וְלֹא אַתֵּן עַלֵּיכֵם רָעַב: ֶּב. חזקאל לו כט

יחזקאל לו כט 10. וַיְדַבֵּר יְיְ אֶל מֹשָׁה לַאמר: רְאַה קֶּרְאתִי בְשָׁם בְּצַלְאַל בָּן אוּרִי בָּן חוּר לְמַשֵּׁה יְהוּדָה:

שמות לא א-ב שמות לא א-ב
11. וַיֹּאמֵר מֹשָׁה אָל בְּנִי
יִשְׁרָאל רְאוּ קֵרָא יִיְ בְּשַׁם
בְּצְלָאַל בְּן אוּרִי בָּן חוּר לְמַשָּׁה יְהוּדְה:
שמות לה ל
שמות לה ל
11. וְיִמֵלָא אתו רוּתְ

אלהים בחכמה בתבונה אָלוּים בְּּוֹבְּבֶּלֵּוֹת בְּוֹבְבּּלָּוֹת וּבְּבָעַת וּבְּבָל מְלָאכָה: שמות לה לא 13. יְיָ בְּחָבְמָה יָסַד אָרֶץ

בונן שָׁמִים בִּתבוּנָה:

14. בָּדַעְתוֹ תְהוֹמוֹת נִבְקֶעוּ

וסי גר. 15. וְהוּא מְהַשְׁנֵא עִדְּנֵיָּא אַת אַהַליאַב בַּן אַחִיסמַרְ למטה דן ובלב כל חכם לב ין אָזְינִי בּי בְּל הְּשֶׁר יַעשָׁה הָאֶלהִים הוא יְהָיֶה לְעוֹלְם עָלְיוֹ אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנוּ אֵין לְגִרע וְהָאֱלֹהִים עַשָּׁה שָׁיִרְאוֹ מִלְפָנְיוֹ: קְהֹלת ג יד

18. הַנָּבִיא אֱשֵׁר אִתּוֹ דברי אתו ידבר דברי אמת

ירמיהו כג כח 19. וַיַּחֲלֹם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר ויספר אתו לאחיו ויאמר וְיָטַבּ אוֹנוּ לְאֶנְיְּנְּיּוּ יְּאַנְּנְּ הָבָּה הָשָׁמָשׁ וְהַיָּרֵח וְאָחֵד הָשֶׁר בּוֹבְבִים מִשְׁתַּחֲוִים לָי: בראשית לו ט מעיל בב, כי בקשתו נעשית: מעיין בה. אומר בלבו שתיעשה בקשתו לפי שהתפלל בכונה: כאב לב. שאין בקשתו נעשית: תוחלת. לשון תפלה כמו ויחל משה (שמות לב): מוכירין עונוחיו. שעל ידיהן מפשפשים למעלה במעשיו לומר בוטח זה בזכיוחיו נראה מה הם: קיר נטוי. מקום סכנה: מוסר דין. בוטח הוא בזכיותיו שחברו יהיה נענש על ידו: ה"ג הא דמעיין (4) הא דלא מעיין: לולבי גפנים. וידילי"ש בלע"ו: מוריגי בהמה. כל בשר שבבהמה שאינו חלק אלא דומה למורג חרוץ שאינו חלק כמו החיך והלשון והכרס הפנימי ובית הכוסות: החולה.

> לכל המאריך בתפלתו ומעיין בה סוף בא לידי כאב לב שנאמר יתוחלת ממושכה מחלה לב יוא"ר, יצחק שלשה דברים מזכירים עונותיו של אדם ואלו הן קיר נמוי ועיון תפלה ומוסר דין על חבירו לשמים לא קשיא אהא דמעיין בה הא דלא מעיין בה והיכי עביד דמפיש ברחמי

1235 והמאריך על שלחנו דלמא אתי עניא ויהיב ליה דכתיב בהמזבח עץ שלש אמות גבוה וכתיב וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' שפתח במזבח וסיים בשלחן ר' יוחגן ור' אלעזר דאמרי תרוייהו כל זמן שבהמ"ק קיים מזבח מכפר על ישראל ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו והמאריך בבית הכסא מעליותא הוא סוהתניא עשרה דברים מביאין את האדם לידי תחתוניות האוכל עלי קנים ועלי גפנים ולולבי גפנים ומוריגי בהמה ושדרו של דג ודג מליח שאינו מבושל כל צרכו והשותה שמרי יין והמקנח בסיד ובחרסית והמקנח בצרור שקנח בו חבירו וי"א אף התולה עצמו בבית הכסא יותר מראי לא קשיא הא דמאריך ותלי הא דמאריך ולא תלי כי הא דאמרה ליה ההיא משרוניתא לר' יהודה בר' אלעאי ספניך דומים למגדלי חזירים ולמלוי ברבית אמר לה הימנותא לדידי תרוייהו אסירן אלא עשרים וארבעה בית הכסא איכא מאושפיזאי לבי מדרשא דכי אזילנא בדיקנא נפשאי בכולהו. ואמר רב יהודה שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם מי שנותנין לו ס"ת לקרות ואינו קורא יכום של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות ס"ת לקרות ואינו קורא דכתיב יכי הוא חייך ואורך ימיך כום של ברכה לברך ואינו מברך דכתיב יואברכה מברכיך והמנהיג עצמו ברבנות ∘דא"ר חמא בר חנינא מפני מה מת יוסף קודם לאחיו מפני שהנהיג עצמו ברבנות: ואמר רב יהודה אמר רב שלשה צריכים רחמים מלך מוב שנה מובה וחלום מוב מלך מוב דכתיב פלגי מים לב מלך ביד ה' שנה מובה דכתיב יתמיד עיני ה' אלהיך בה "מראשית השנה ועד אחרית שנה חלום מוב דכתיב יותחלימני יותחייני): אמר רבי יוחנן שלשה דברים מכריז עליהם הקב"ה בעצמו ואלו הן רעב ושובע ופרנם מוב רעב דכתיב יבי קרא ה' לרעב וגו' שובע דכתיב יוקראתי אל הדגן והרביתי אותו פרנם מוב דכתיב מייו (ויאמר) ה' אל משה לאמר ראה קראתי בשם בצלאל וגו' אמר רבי יצחק אין מעמידין פרנם על הצבור אלא אם כן נמלכים בצבור שנא' ייראו קרא ה' בשם בצלאל אמר לו הקדוש ברוך נמלכים בצבור שנא ייראו קרא ה' בשם בצלאל אמר לו הקרוש ברוך הוא למשה משה הגון עליך בצלאל אמר לו רבונו של עולם אם לפניך הגון לפני לא כל שכן אמר לו אף על פי כן לך אמור להם הלך ואמר להם לישראל הגון עליכם בצלאל אמרו לו אם לפני הקדוש ברוך הוא ולפניך הוא הגון לפנינו לא כל שכן א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן בצלאל על שם חכמתו נקרא בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה

לך אמור לו לבצלאל עשה לי משכן ארון וכלים הלך משה והפך ואמר לו עשה ארון וכלים ומשכן אמר לו משה רבינו מנהגו של עולם אדם בונה בית ואחר כך מכנים לתוכו כלים ואתה אומר עשה לי ארון וכלים ומשכן כלים שאני עושה להיכן אכניםם שמא כך אמר לך הקב"ה עשה משכן ארון וכלים אמר לו שמא בצל אל היית וידעת אמר רב יהודה אמר רב יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ כתיב הכא 12 יוימלא אותו רוח אלהים בחכמה יובתבונה ובדעת וכתיב התם בוך בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה וכתיב יובדעתו תהומות נבקעו אמר רבי יוחנן אין הקדוש ברוך הוא נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה שנא' זיהב חכמתא לחכימין ומנדעא לידעי בינה שמע רב תחליפא בר מערבא ואמרה קמיה דרבי אבהו אמר ליה אתון מהתם מתניתו לה אנן מהכא מתנינן לה דכתיב יובלב כל חכם לב נתתי חכמה: אמר רב חסדא יכל חלום ולא מוות ואמר רב חסדא חלמא דלא מפשר כאגרתא דלא מַקריא ואמר רב חסדא לא חלמא מבא מקיים כוליה ולא חלמא בישא מקיים כוליה ואמר רב חסדא חלמא בישא עדיף מחלמא מבא וא"ר חסדא חלמא בישא עציבותיה מסתייה חלמא מבא חדויה מסתייה אמר רב יוסף חלמא מבא אפילו לדידי בדיחותיה מפכחא ליה ואמר רב חםרא חלמא בישא קשה מנגדא שנאמר יוהאלהים עשה שייראו מלפניו ואמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן זה חלום רע יהנביא אשר אתו חלום יספר חלום ואשר דברי אתו ידבר דברי אמת מה לתבן את הבר נאם ה' וכי מה ענין בר ותבן אצל חלום אלא אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי ◊כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים אמר ר' ברכיה חלום אף על פי שמקצתו מתקיים כולו אינו מתקיים מנא לן מיוסף דכתיב ייוהנה השמש והירח וגו'

כך נקביו נפתחין יותר מדאי: הכי גרסינן הא דמאריך וסלי הא דמאריך ולא תלי: למגדלי חזירים ומלוי ברבית. שכרן מרובה בלא טורח ושמחים בחלקם לכך פניהם להובים: הימנוסא. לשון שבועה כלומר באמונה שתיהן אסורות לי: ואברכה מברכיך. והמברך ברכת המזון מברך לבעל הבית: יוסף מת קודם לחתיו. דכתיב וימת יוסף וכל אחיו (שמות א): לריכים רחמים. לריכים לבחש רחמים שיבאו לפי שהם בידו של הקב"ה ואין להם רשות לבא אלא ברשותו: רחה קרחתי בשם. רחה משמע (כ) היש בלבך חן עיניך בדבר: לך אמור לו לבללאל עשה משכן ארון וכלים. שכן הם סדורים בפרשת כי תשא ראה קראתי בשם וגו' את אהל מועד ואת הארון לעדות וכל הפרשה ומשה אמר לו עשה ארון וכלים כגון שלחן ומנורה ואחר כך משכן דס"ל לר"י שכסדר שהם סדורים בויהחו לי תרומה אמר לו: אותיות שנבראו בהן שמים וארן. על ידי לירופן ובספר יצירה תני להו: כל חלום ולא טוות. כל חלומות יראה אדם ולא יראה אחד מאותן שהוא שרוי בתענית שאינו טוב. טוות לשון תענית כמו ובת טוות האמור בדריוש (דניאל ו): דלא מפשר. שלא פתרוהו: כאגרתא דלא מקריא. לא טוב ולא רע הוא שכל החלומות הולכין חחר הפתרון: עדיף מחלמה טבה.

שמביה את החדם לידי תשובה:

עליבותיה מסתייה. דיו (ג) עלבונו. מה שאדם מתעצב עליו מבטל את החלום:

אפינו לדידי. שאני מאור עינים:

בדיחותיה מפכחה ליה. (ד) מבטליה:

מנגדת. ממלקות. קשה לגוף החדם

יותר ממלקות לפי שדוחג ממנו: זה הלום רע. מיראתו ישוב ויכנע:

וההיא

שאינו יושב אלא על ברכיו שמתוך

ג) קגיגה כז. מנחר לז. עי"ש. ד) ושבת פא. ע"שו. ה) נדרים ויקהל פסוק ל"א כתיב בתבונה בלא וי"ו אכן דע בפ' כי תשא במו היין מכן לע בפי כי מסמ ל"א פסוק ב' כחיב ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכן יתכן להיות כתוב הכא ואמלא אותו יגו' והוא הכא מוהדסו. ב) ומי כל חלום יש דו שום ל) פיי כל חלום יש בו שום ממשות אבל מה שהוא רואה כשהוא לם אין בו ממשות ערוך צערך טוות], () נדרים ח.,

הגהות הב"ח

(A) רש"י ד"ה ה"ג הא דמעיין בה הא דלא מעיין בה הס"ד: (ב) ד"ה ראה וכו' ראה משמע (היש בלבך) מא"מ ונ"ב ס"א הכן את לבבך: (ג) ד"ה עליצומיה מסתייה (דיו) תז"מ ונ"ב ס"א די לו: (ד) ד"ה דדימומיה וכו' ליה טיבותיה

> לעזי רש"י יידילי"ש. קנוקנות.

מוסף רש"י

ומעיין בה. מלפה שתעשה נקשתו על ידי הארכתו (לעיל לב). סוף בא לידי כאב לב. סוף שאינה נעשית לב. סוף שאינה נעשית ונמנאת תוחלת ממושכה חנם והיא כאב לב, כשאדם מלפה ואין מאומו באה (שם). (שם). קיר נטוי. המוכן ליפול על בני לדם ותהלים מב דו ועובר תחתיו, מזכיר עונותיו שוכר תומרו, מוכיר שומתיו שחומר כנום לחוי זה ניעשות לו נס, ומתוך כך הוא נכדק (ר"ה מז:). ועיון תפלה. סומך על תפלחו שתהא נסתעת המתחמן לכוין לבו (שם). ומוסר דין על חבירו (שם). ומוסר דין על חבירו שמים. כמו (ברחשית טו) ישפוט ה' בירו ובירך, חומרים כלום ראוי שיענש חברו על ילו (ר״ה שם). שלחנו של אדם מכפר עליו. נהכנסת אדם מכפר עליד. נהכנסת לורחין (חגיגה בז.) לנומן פרוסה ללורחים (מנחות צז. ובשטמיק: לעני), תחתוניות. מיג"ע (שבת פא.), ולולבי נפנים. אותן פינולין הגדלין גבפנים. מותן פינופן סגופן גבפן וקורין וודינ"ש (שם). שקנח בו חבירו. סקי וסחרסית נמי קסי (שם). מטרוניתא. שרית נכרית מטרוניתא. ב״מ פד.). שמא בצל אל היית וידעת. כי בודאי כך לוה לי הקב"ה, וכן עשה המשכן מחלה ואחר כך עשה

רבינו חננאל

כלים (שמות לח כב).

המאריך בתפילתו ומעיין בה בא לידי כאב לב, תוחלת ממושכה מחלה לב. ומפרקינן התם המאריך על בזמן שבית שלחנו. . המקדש קיים מזבח מכפר, דתלי נפשיה טובא, דמי דתלי נפשיה טובא בבית הימנ[ותא...] הנאמן יו[...]

היהשותה והאמן יוצר. אפיל בצינעה אבל בפרהסיה [כר]בן גמליאל שהיה נוהג של[שה דבריב] מקצרין [ימיו ושנתיו של אדם מי שנותנין לו] כוס לברך [ואינו מברך ומי] שנותנין לו ספר [תורה לקרות ואיזנו קורא והמנהיג עצמו [ברבנות], אפילו בצינעה אבל בפרהסיה [כר]בן גמליאל שהיה נוהג של[שה דבריב] אלא אם נמלכין בציבור, שנאמר היי יותנן שלשה הקב״ה מכריז עליהן שובע [רעב ופ]רנס כול׳. אין מעמידין פונס טוב שנה טוב שלא אם נמלכין בציבור, שנאמר ויי אל משה ראה קראתי בשם בצלאל וגר׳. אין הקב״ה נותן חכמה אלא לחכמים שנאמר יהיב חכמתא לחכימין, וכתיב ובלב כל חכם לב נתתי חכמה. כל חלם ולא טוות. פירוש כל חלום שחולם אדם שלן בתענית [שלא יישר יי אל משה ראה קראתי בשם בצלאל וגר׳. אין הקב״ה נותן חכמה אלא לחכמים. וכן כל חלום דלא איפשר ... ממלקות.